
Miraklet i Tensta (Theoria)
Av Magnus Bårtås
11.6–28.9 2014

basecamp

Tensta Konsthall

Magnus Bærtås nya film *Miraklet i Tensta (Theoria)* är en egensinnig skildring av hur Jungfru Maria uppenbarade sig i Tensta sommaren 2012, baserad på vittnesmål från internet. Med hjälp av boende i Tensta har vittnesmålen gestaltats och filmats i samma rum på konsthallen där filmen visas. Projektet är en del av *Den nya modellen*.

Theoria är det grekiska ordet för att berätta om något man bevittnat. Om någon under antiken hade deltagit i en märkvärdig händelse, till exempel Olympiaden, eller religiösa ritualer, utförde man en "theoria" när man kom hem. Theoria bestod av en resa, ett bevittnande och den sociala situationen när man delade sina erfarenheter. Antikens filosofer talade i termer av "ritualiserad visualitet" som fick en politisk betydelse på den plats där man levde.

Den theoria som behandlas i verket utgår från de händelser som tilldrog sig i Tensta i augusti 2012. Människor i Tensta vittnade om att de sett Jungfru Maria uppenbara sig på himlen den 22 augusti. Dagens Nyheters UFO-expert Clas Svahn skrev om händelsen och de följande kvällarna samlades tusentals människor i den syrisk ortodoxa kyrkan (Santa Maria Kyrka) i Tensta. Återigen bevittnade man miraklet, både i kondensen i fönstren och i träden utanför kyrkolokalen.

Miraklet i Tensta (Theoria) är en del av det undersökande projektet *Den nya modellen* som initierades av Maria Lind och Lars Bang Larsen 2011 i syfte att undersöka arvet från *Modellen: En modell för ett kvalitativt samhälle* i en rad projekt, seminarier, workshops och utställningar. Deltagarna i *Den nya modellen*; Magnus Bærtås, Ane Hjort Guttu, Dave Hullfish Bailey och Hito Steyerl, har bjudits in att göra nya verk för projektet.

Modellen: en modell för ett kvalitativt samhälle var ett initiativ av konstnären och arkitekten Palle Nielsen, skribenten Gunilla Lundahl m fl och manifesterades i en äventyrslekplats för barn som

installerades på Moderna Museet 1968. Evenemanget var en del av *Aktion Samtal*, en serie av urbana ingrepp som ägde rum i Stockholm vid samma tid.

Miraklet i Tensta (Theoria)

16 min

Magnus Bærtås (manus, regi, klippning) i samarbete med Marius Dybwad Brandrud (kamera) och Claes Lundberg (ljud).

Skådespelare/uppläsare är Fahyma Alnablsi, Julia Cechal, Lawen Dehghani, Jonas Grundman, José Tusach, Tanja Tuurala och Peter Åström. Dessutom Clas Svahn som sig själv.

Magnus Bårtås är skribent och konstnär. Hans verk utgår ofta från konstruerade berättelser relaterade till individer och platser och betonar det lokala, platsspecifika och det försummade genom att använda sig av en språklig form och metod. Mötet, samtalet och berättelsen är centrala i hans verk – aktiviteter som är nära förenade med den biografiska genren samt med den språkliga spridningen av konstverket. Hans avhandling i konstnärlig forskning *You Told Me – arbetsberättelser och videoessäer (2010)* är en observation och analys av berättandets och narrativets specifika funktion och betydelse inom samtida konst. *You Told Me* behandlar även videoessäns tillblivelseprocess – om att lyssna och samtala till bilder, samt överföringen mellan olika former av berättande video.

Magnus Bårtås är sedan 2008 professor i fri konst vid Konstfack i Stockholm. Han har medverkat i *Modernautställningen (Moderna Museet 2006 och 2010)*, den 4:e Bucharestbiennalen (2010) och i utställningen *Svensk konceptuell konst (Kalmar Konstmuseum 2010)*. Gävle Konstcentrum gjorde 2010 en separatutställning (*You Told Me*) med hans verk. Hans videoessä *Madame & Little Boy* vann första pris vid Oberhasen International Film Festival 2010 och har sedan dess visats vid ett antal filmfestivaler. Bårtås har tillsammans med Fredrik Ekman publicerat tre essäböcker, bl a *Alla monster måste dö (2011)*.

Filmen har delvis finansierats med medel från forskningsprojektet *Mikrohistorier* som drivs på Konstfack finansierat av Vetenskapsrådet.

Lördag 14.6, 14:00

Magnus Bærtås introducerar *Miraklet i Tensta (Theoria)*

Torsdag 24.7, 17:00

Magnus Bærtås introducerar *Miraklet i Tensta (Theoria)*

Onsdag 20.8, 17:00

Magnus Bærtås introducerar *Miraklet i Tensta (Theoria)*

Onsdag 20.8, 18:30

Den nya modellen – Ett samtal mellan Gunilla Lundahl och Magnus Bærtås

Hur skapar man ett kvalitativt samhälle? Det var en av frågorna bakom det banbrytande projektet *Modellen: En modell för ett kvalitativt samhälle* på Moderna museet 1968. Tillsammans med Gunilla Lundahl och många andra skapade konstnären Palle Nielsen en äventyrslekplats för barn i utställningsrummet där olika kreativa uttryck testades och stadens utveckling debatterades. Genom seminarier, workshops och utställningar undersöks *Modellen* i projektet *Den nya modellen*, initierat av Lars Bang Larsen och Maria Lind 2011, och med deltagare som konstnärerna Magnus Bærtås, Ane Hjorth Guttu, Dave Hullfish Bailey och Hito Steyerl. Under kvällens samtal möts konstnären Magnus Bærtås och Gunilla Lundahl, ansvarig för utställningarna *Modellen* och *Ararat* på Moderna Museet, i en konversation om hur *Modellens* frågeställningar landar i vår samtid och Bærtås aktuella verk *Miraklet i Tensta (Theoria)*. Hur ser ett kvalitativt samhälle ut idag, i ljuset av en helt annan verklighet än den 1968?

Onsdag 10.9, 17:00 Magnus Bærtås introducerar *Miraklet i Tensta (Theoria)*

Onsdag 10.9, 18:30 Mikrohistorier – Seminarium med Magnus Bærtås

Miraklet i Tensta (Theoria) har tillkommit inom ramen för forskningsprojektet *Mikrohistorier*. I det här projektet samlas teoretiker och konstnärer för att se hur ett gemensamt fält kan uppstå mellan en historievetenskap och konstnärlig

praktik, främst inom film. Under kvällen presenteras *Mikrohistorier* med bidrag av Suzana Milevska (Skopje), Michelle Teran (Berlin/Bergen) och Lena Séraphin (Helsingfors).

Ett samtal mellan Magnus Bårtås och Mirja Majeovski

Mirja Majeovski

Vad var det som från första början drog din uppmärksamhet till miraklet, alltså uppenbarelsen av Jungfru Maria i Tensta sommaren 2012?

Magnus Bårtås

Det var en kombination av olika saker. Först och främst ville jag arbeta med en lokal berättelse. Jag var också intresserad av tanken på namngivning, som i Palle Nielsens utställning *Modellen – En modell för ett kvalitativt samhälle* på Moderna Museet 1968. Det var intressant att Nielsen kallade utställningen för en lekplats, och därmed hävdade att det här inte är en utställning, det här är en lekplats. Jag var också intresserad av betydelsen av theoria. I antikens Grekland refererar theoria till situationen när någon som upplevt något märkligt återvänder hem och berättar för andra vad han eller hon varit med om. Theoristen kunde skåda i stjärnorna – utöva astronomisk theoria, i vilken man uppfattar ”synliga gudar” i himlen – eller så kunde det vara redogörelser av religiösa verksamheter. I båda fallen var theoria kopplad till en form av ”rituell visualitet”. Jag tyckte att debatten som följde händelsen i Tensta väckte väldigt intressanta frågor med koppling både till namngivning och den antika idén om theoria.

MM

Det är fascinerande att tänka på akten att vittna och den antika användningen av ordet theoria i en konstkontext där verk ofta kommuniceras som berättelser, det vill säga att betrakta handlingen att tala om ett konstverk som en ögonvitnesskildring.

MB

Exakt. Jag tänker att konstvärlden fortfarande till stor del ägnar sig åt muntlig kommunikation, på så sätt att mycket handlar om att någon sett något och berättar det för någon annan. Till exempel så kanske jag sett något i en katalog eller hört om något i ett samtal, en presentation eller föreläsning. Många

verk föreställer jag mig bara. Kanske är möten mellan människor, diskussioner och berättelser om konst lika viktigt som den fysiska platsen där konst visas. Men naturligtvis så faller allting tillbaka på seendet därför att i den här kedjan av referenser så finns idén om att någon faktiskt såg verket, och jag tycker det är viktigt, att det som det talas om på något sätt existerar i verkligheten.

MM

Nu för tiden vittnas och delas det mycket på nätet. Vad kan vara för- och nackdelarna med det, i jämförelse med att vara fysiskt närvarande?

MB

Vad jag fann särskilt intressant i den här debatten kring miraklet i Tensta är att det kom upp väldigt grundläggande frågor om vittnesbörd och perception. Det var nästan som att läsa John Bergers *Ways of Seeing* med alla frågor om blicken och om hur socialt informerade vi är om den. Berger talar även om hur teknologin bröt kontraktet med seendet. Innan den mekaniska reproduktionens tidsålder kunde det mänskliga ögat bara vara på en plats i taget. När kameran uppfanns förändrades allting; vi började kunna se saker som inte var framför oss, syner kunde färdas över hela världen. Jag tror att det kollektiva, extatiska bevittnandet som ägde rum i Tensta i sin essens var i det närmaste för-modern och att det uppstod en speciell spänning när den här händelsen diskuterades på internet.

MM

Hur gick du till väga för att konstruera karaktärerna i videon?

MB

Allt som karaktärerna säger är hämtat från internet. Efter händelsen gick jag igenom olika nätbaserade diskussionsforum, sammanställde materialet och extraherade sju personligheter utifrån det. Bland karaktärerna finns en skeptisk person som är sarkastisk angående händelsen och en person som försöker rationalisera allt genom att referera till vetenskapliga idéer om seende och

perception. Sedan är det vittnet som talar från en förstahandsupplevelse, en som inte var där men som stöttar vittnet och en som talar om klärvoajans och klärsentiens utifrån ett filosofiskt perspektiv. Det är också en som är väldigt arg på alltihop och en med en neutral röst som återberättar fakta och siffror, nästan som en nyhetsreporter.

MM

Varför viskar karaktärerna?

MB

För det första är det en transformation från någonting skrivet till någonting muntligt. Texten var skriven för den abstrakta internetvärlden, den var inte ämnad att talas i en social situation i en fysisk grupp. Vad viskningen gör är att den introducerar en väldigt annorlunda röst, ett tonfall och ett förhållningssätt till texten. Alla har en högläsningröst, men när du teatervisar måste du på sätt och vis uppfinna din röst.

MM

Videon har spelats in samma rum som den nu visas i. Vad spelar den här referensloopen för roll för dig?

MB

Loopen är tänkt att skildra idén om att vid det här tillfället är rummet inte en utställning utan en "theoria". Det är en transformation som snarare känns än ses. Men theoria som sådant existerar förstås inte, eftersom det inte är en plats utan en social situation.

MM

Hur tänker du kring att visa dina videoessäer i ett utställningssammanhang jämfört med en filmfestival; om besökare som går in och ut, och avbryter berättelsens linje.

MB

Nu för tiden visar jag faktiskt oftare på filmfestivaler än i utställningar. Utställningsrum är fysiska i den meningen att man befinner sig i dem som kropp. Det handlar om att lokalisera sig själv och om att ha kontroll. I biografium är du bara två ögon utan en kropp. Berättelser har

aldrig, tror jag, varit riktigt sams med utställningsrummet. Jag menar, alla historiska videokonstverk är loopade så att betraktaren kan komma och gå. Narrationer inne i utställningsrum, och inte på bio, har fortfarande en ganska kort historia.

MM

Flera av dina tidigare videoessäer har varit uppbyggda kring biografier, huvudpersonernas livshistoria, här tänker jag främst på *Biografi* och *Vem är...?-serien*. I *Miraklet i Tensta (Theoria)* är din utgångspunkt en kollektivt bevittnad händelse som du konstruerar ett nät av individuella ståndpunkter utifrån. Hur påverkade detta byte av perspektiv ditt sätt att arbeta och tänka kring videon?

MB

Det är sant. Jag har mestadels arbetat utifrån en biografi eller en livsberättelse. Det är skillnad förstås, men många formella frågor kvarstår, som vem berättar historien, vilken betydelse har den som berättar historien, vilken sorts röst är van vid att berätta historien, och är berättaren samma som författaren, eller är det en skillnad mellan författaren och texten. För alla som arbetar med biografier och livsberättelser är frågan om subjektivitet närvarande. I det här arbetet, *Miraklet i Tensta (Theoria)*, försökte jag ta en omväg runt problemet med subjektivitet genom att använda hittat material; jag kunde nästan säga det här är inte mina ord. Det är ett trick jag använde för att distansera mig från subjektiviteten men naturligtvis kan jag aldrig hävda att jag inte är subjektiv eftersom redigeringsarbetet, hur man komponerar materialet, är extremt subjektivt. Varje beslut som fattas under redigeringen är både estetiskt och etiskt.

Mirja Majeovski är curator och skribent baserad i Berlin och Stavanger.

Den nya modellen, som inleddes 2011 på Tensta konsthall undersöker arvet från *Modellen: En modell för ett kvalitativt samhälle* i en rad projekt, seminarier, workshops och utställningar.

Deltagare: Lars Bang Larsen, Magnus Bærtås, Ane Hjorth Guttu, Dave Hullfish Bailey och Hito Steyerl.

Tidigare:

8.10 2011 Presentationer av Lars Bang Larsen, Magnus Bærtås, Dave Hullfish Bailey, Hito Steyerl. På Blå huset, Tensta.

Genom att omvandla Moderna Museet till en äventyrslekplats för barn ville Nielsen att de skulle få chansen att "bli sig själva" och uttrycka sin egen verklighet. Detta skulle ske genom att barnen fick leka i en miljö som var fri från vuxenvärlden i allmänhet och fri från den urbana miljön i synnerhet, samt anpassas till deras egen energiska aktivitet.

Idag är det annorlunda. Nu verkar snart sagt varje aspekt av livet vara kapitaliserat och kulturområdet domineras av underhållning. Det finns inte mycket gemensamt med våra liv 2011 om vi jämför med de sociala och kulturella omvälvningarna som skedde 1968. Inte ens lek är idag en orörd frihet, utan fungerar som en funktion bl a i de kreativa näringarna. Hur kan vi ställa om frågorna i modellen på nytt? Hur skapar man ett kvalitativt samhälle – utifrån en helt annan verklighet?

11.3 2012 *Modellen och staden: Ett seminarium om Palle Nielsens projekt Modellen (Moderna Museet 1968) och Tensta.* Palle Nielsen, Gunilla Lundahl, Erik Stenberg. På Tensta konsthall.

År 1968 tog konstnären och arkitekten Palle Nielsen initiativet till *Modellen: en modell för ett kvalitativt samhälle*, en lekplats för barn som installerades på Moderna Museet. Evenemanget var en del av *Aktion Samtal*, en serie av urbana ingrepp som ägde rum i Stockholm vid samma tid. Trots att *Modellen* blev en spektakulär manifestation på ett av

Sveriges mest prestigefyllda museer, har det tagit lång tid för projektet att finna sin väg in i historieböckerna. Anledningen till detta har utan tvekan varit projektets dubbla karaktär som en blandning av konstnärlig forskning och aktivism, samt manifestationens kollektiva upphovsman som byggde på Palle Nielsens aktivistiska nätverk.

Med några av de centrala aktörerna från *Modellen* och *Aktion Samtal* närvarande, behandlade seminariet på Tensta konsthall projektet utifrån ett konst- och kulturhistoriskt perspektiv som det uppfattades då och dess historiska sammanhang. En viktig aspekt är projektets förhållande till efterkrigstidens urbana utveckling, särskilt de nya förörternas uppkomst. Dessutom tog seminariet upp frågan om hur samtida erfarenhet och teori kan formulera historiska händelser som fortfarande är betydelsefulla och aktuella för oss idag.

14.2–26.5 2013 Utställningen *Samhället utan egenskaper* med verk av Søren Andreasen, Archizoom, Thomas Bayrle, Samuel R. Delany, Ane Hjort Guttu, Dave Hullfish Bailey, Jakob Jakobsen och Anders Remmer, Charlotte och Sture Johannesson, Jakob Kolding, Learning Site, Sharon Lockhart, Joanna Lombard, Palle Nielsen, Xabier Salaberria. Curerad av Lars Bang Larsen.

Personal på Tensta konsthall

Fahyma Alnablsi, värd

Maja Andreasson, assistent

Emily Fahlén, förmedlare

Ulrika Flink, assisterande curator

Asrin Haidari, kommunikation och press

Maria Lind, konsthallschef

Hedvig Wiezell, producent

Värdar

Lars Hedelin

Evelina Hedin

Bruno Hibombo

Carl-Oskar Linné

Masha Taavoniku

Tekniker

Lars Hedelin

Carl-Oskar Linné

Linda Persson

Johan Wahlgren